

BESLUT

2018-06-25

Dnr: 17/03953

SAKEN

Dokument utifrån: Det andra Jerusalem, Kunskapskanalen (SVT), 2017-12-30, program om motsättningar i östra Jerusalem; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMMET

En berättarröst påannonserade programmet på följande sätt.

50 år efter sexdagarskriget står Jerusalem fortfarande i centrum för konflikten mellan judar och araber. I stadens ockuperade östra del stiger spänningen i takt med att allt fler judiska bosättare flyttar in. [...] Och palestinier får se sina hus och trädgårdar förstörda av de israeliska myndigheterna. [...] I tre år har filmarna [namn] och [namn] följt båda sidor. Det här är deras berättelse om en stad i förändring. I "*Dokument utifrån* i kväll: Det andra Jerusalem."

I dokumentären följde filmarna i huvudsak en palestinier som kämpade för att behålla sin mark och en judisk bosättare på jakt efter ny mark. Därtill medverkade bland andra en israelisk forskare och historiker som kritiserade Israel för hanteringen av markfrågan i östra Jerusalem, samt en palestinsk rådgivare och en israelisk aktivist som försökte hjälpa människor som fått sina hus förstörda av de israeliska myndigheterna. I programmet sa den palestinska rådgivaren bland annat följande som svar på frågan varför inte arabländerna hjälper palestinerna att bygga upp sina förstörda hus.

(Palestinsk rådgivare, svensk översättningstext) – Israelerna märker när det överförs pengar. Och de kräver att få veta vad pengarna ska användas till. De skyller på "terrorismen" och förbjuder införsel av pengar till Jerusalem. USA och Israel kontrollerar alla slags överföringar.

Programmet avslutades med följande text.

Sedan 1967 har Israel rivit över 46 000 palestinska hem. 20 000 rivningsorder väntar på att verkställas i östra Jerusalem. Under de senaste tre åren, medan denna film gjordes, revs omkring 250 hus i östra Jerusalem. I februari 2017 gav Israel klartecken för 6 000 nya bostättningshem i östra Jerusalem och på Västbanken.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis att programmet gav en ensidig bild av Israel-Palestinakonflikten, där Israel framställdes på ett negativt sätt och fick skulden för hur den uppkomna situationen ser ut. Enligt anmälarna brister programmet i opartiskhet genom att inte lyfta fram vissa delar av bakgrunden till konflikten. En anmälare kritiserar ett påstående om att Israel hindrar införseln av pengar från omkringliggande arabländer till palestinier boendes i östra Jerusalem. Anmälarna är också kritiska till att programmet inte ställde kritiska frågor till det palestinska styret eller kritiskt granskade lokalbefolkningens agerande mot stadens israeler.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att programmet överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

Syftet med dokumentären var att skildra hur situationen ser ut för några av de som lever i östra Jerusalem. Kontexten borde ha framgått för tittaren genom påannonseringen av programmet.

De intervjuade i filmen menade att Israel i dag agerar som en ockupationsmakt mot de palestinier som bor i de av Israel kontrollerade områdena och att palestinerna saknar de rättigheter som medborgarna i Israel har. Enligt programmakarna syftade titeln "Det andra Jerusalem" på att filmen främst skulle behandla "den förlorade parten" – framför allt de palestinier som fanns i östra Jerusalem och vars hem blev rivna av de israeliska myndigheterna.

Den israeliska bostättnaren som filmarna bland annat följde och som också uttalade sig vid flera tillfällen i dokumentären var ledamot av Jerusalems styrande råd och mycket närstående det regerande Likud-partiet som styr i Jerusalem samt även på nationell nivå. Programmakarna ansåg att han mycket väl representerade den israeliska sidan. Även den nuvarande borgmästaren i Jerusalem tillfrågades om en intervju flera gånger men avböjde med hänvisning till tidsbrist.

Anmälarna är kritiska till ett antal saker som enligt dem inte framkom i Dokumentären, exempelvis hur fredsförhandlingen gick till när Israel vunnit kriget 1967. Syftet med filmen var dock att skildra hur situationen ser ut för ett

antal individer som lever i östra Jerusalem i dag, inte att ge en fullständig bild av bakgrunden till situationen eller vem som eventuellt bär skulden för att det ser ut som det gör. Den bakgrund som ändå redovisades i grafik och av filmens berättarröst var kortfattad men, vad SVT kan finna, korrekt.

Konflikten mellan Israel och Palestina bevakas ur olika perspektiv löpande i SVT:s nyhetsrapportering. SVT har också sänt en rad olika dokumentärer i ämnet under åren, med olika vinklar och av olika upphovsmän.

En anmälare är kritisk till ett påstående som gjordes i dokumentären om att ”ekonomisk hjälp från omliggande arabstater hindras”. Det som anmälaren åsyftade var när den palestinska rådgivaren, som i filmen hjälpte palestinier att bygga upp sina trasiga hus, fick frågan av filmaren: ”Varför hjälper inte arabländerna er?” Den palestinske rådgivaren är en tillfälligt medverkande i filmen, för vilka kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas lägre. Att Israel vid olika tillfällen har stoppat monetära transaktioner till bland annat palestinska myndigheten på Västbanken har dock rapporterats om av både svensk och internationell press.

Enligt granskningsnämndens praxis kan ett program ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Filmen har ett tydligt perspektiv som också redovisas i filmens början. Samtliga intervjupersoner berättade i filmen om händelseutvecklingen och enskilda händelser utifrån egna upplevelser. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten ställs kraven också lägre på intervjuade och andra tillfälligt medverkande.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av filmens inledning framgick tydligt att dokumentären utgjorde två filmares egna berättelse och att de avsåg att skildra de motsättningar som uppstått när israeliska myndigheter beslagtog mark som låg i den östra delen av Jerusalem och som tillhört palestinier. Nämnden anser att den infallsvinkeln ligger väl i linje med SVT:s uppdrag att belysa händelser och skeenden. Det förhållandet att dokumentären inte fördjupade sig mer i den historiska bakgrunden till varför det ser ut som det gör i östra Jerusalem i dag innebär inte att kraven på opartiskhet och saklighet har åsidosatts. Den sakuppgift som en anmälare kritiserar uttalades av en tillfälligt medverkande för vilken kravet på saklighet ställs lägre än på företrädare för SVT. Anmälarens kritik i denna del medför inte att sändningen strider mot saklighetskravet.

Vad anmälarna anför i övrigt innebär inte heller någon överträdelse av kraven på opartiskhet och saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman, Dag Mattsson, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg och Kristina Åberg efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rasmus Gedda